

Voor docenten, leidinggevenden

en beleidsmedewerkers in het mbo

Samen sterk.

Bouwen aan beter beroepsonderwijs
met vmbo's die Dienstverlening en Producten aanbieden

Samenwerken met vmbo's die Dienstverlening en Producten aanbieden.

Sinds schooljaar 2020/2021 is de wet Doorlopende leerroutes vmbo-mbo van kracht, die vmbo- en mbo-scholen meer mogelijkheden biedt om in samenwerking de aansluiting te verbeteren en een soepele overgang, al dan niet in de vorm van een ononderbroken leerweg, te realiseren. Dat kan bijvoorbeeld door keuzevakken vmbo en keuzedelen mbo op elkaar af te stemmen, door gezamenlijk onderwijs te verzorgen, door te werken vanuit een gezamenlijke visie en vanuit een PTA/OER of door gebruik te maken van teambevoegdheid, waardoor vmbo- en mbo-docenten een team kunnen vormen.

Met een gestroomlijnde overgang van vmbo naar mbo, inhoudelijke en/of onderwijskundige afstemming en gebruikmaking van elkaars expertise en mogelijkheden kunnen vmbo's en mbo's hun leerlingen c.q. studenten een soepeler en inhoudelijk sterker opleidingstraject laten doorlopen en wordt de arbeidsmarkt (nóg) beter bediend.

Deze brochure is een uitnodiging tot samenwerking met een of meer vmbo's in de regio die het profiel of het praktijkgerichte programma Dienstverlening en Producten (D&P) aanbieden.

Het vmbo en Dienstverlening en Producten.

Het vmbo bereidt leerlingen voor op (de keuze voor) een vervolgopleiding en een later beroep. Vmbo-scholen verschillen van elkaar. De ene school heeft een breed en oriënterend programma, de andere school is meer vakgericht of theoretisch. Het aantal uren dat leerlingen praktijklessen krijgen verschilt per school.

Beroepsgerichte leerwegen

Het vmbo heeft drie beroepsgerichte leerwegen: de basisberoepsgerichte (bb), de kaderberoepsgerichte (kb) en de gemengde leerweg (gl). Leerlingen uit deze leerwegen kunnen aan het eind van leerjaar 2 kiezen uit negen sectorgerelateerde beroepsgerichte vmbo-profielen en één breed oriënterend profiel: Dienstverlening en Producten (D&P). Hoeveel en welke profielen een school aanbiedt wordt bepaald in overleg met andere scholen binnen de regio.

Een profiel in de beroepsgerichte leerwegen van het vmbo omvat:

- een kern (betrekking hebbend op de voor het profiel relevante kennis, vaardigheden en houding)
- een profielvak (waarin de voor het profiel kenmerkende onderwerpen aan de orde komen)
- keuzevakken

Elke vmbo-school bepaalt zelf welke keuzevakken hij aanbiedt. Aan de hand van keuzevakken kunnen leerlingen zich verbreden (verder oriënteren) of verdiepen in het werkgebied of de beroepspraktijk van hun interesse. Daarmee hebben ze de mogelijkheid om een programma samen te stellen dat past bij hun talenten en dat ze goed voorbereidt op een vervolgopleiding en beroepen in de regio.

Overzicht beroepsgerichte vmbo-profielen

Sector	Beroepsgerichte profielen				
Economie	Economie en Ondernemen		Horeca, Bakkerij en Recreatie		
Techniek	Bouwen, Wonen en Interieur	Produceren, Installeren en Energie	Mobiliteit en Transport	Media, Vormgeving en ICT	Maritiem en Techniek
Zorg en welzijn	Zorg en Welzijn				
Landbouw	Groen				
Sectoroverstijgend/sectorbreed	Dienstverlening en Producten				

Praktijkgericht programma in de theoretische en gemengde leerweg

In de theoretische en gemengde leerweg kunnen leerlingen sinds schooljaar 2024/2025 een praktijkgericht programma volgen. Een van die praktijkgerichte programma's is D&P. In totaal zijn er dertien praktijkgerichte programma's. Net zoals het geval is bij het beroepsgerichte programma kiezen scholen zelf welk(e) praktijkgericht(e) programma('s) zij hun leerlingen aanbieden. GI-leerlingen die een praktijkgericht programma volgen doen dat in plaats van - of mogelijk naast - het beroepsgerichte programma.

In het praktijkgerichte programma voeren leerlingen praktische, levensechte opdrachten uit bij of voor opdrachtgevers (bedrijven en instellingen) binnen en buiten school. Hierdoor ervaren zij hoe het eraan toegaat in de praktijk. Zo stellen ze bijvoorbeeld een duurzame menukaart op voor een restaurant of zoeken ze op verzoek van de gemeente een oplossing voor een druk kruispunt. Zij leren tijdens het praktijkgerichte programma ook bredere praktische vaardigheden, zoals samenwerken, presenteren, zelfstandig werken en plannen.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB)

In alle leerwegen is er aandacht voor Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB), een verplicht onderdeel van zowel het beroepsgerichte als het praktijkgerichte vmbo-programma. Net als op het mbo gebeurt dat aan de hand van de vijf loopbaancompetenties van Marinka Kuijpers en Frans Meijers. Alle vmbo-leerlingen zijn verplicht een loopbaandossier bij te houden, met ervaringen en reflecties: een mooie basis voor een intakegesprek op het mbo.

Scan de QR-codes voor meer informatie.

Het vmbo in het kort in cijfers.

Meer dan de helft van alle leerlingen in Nederland volgt het vmbo.

In leerjaar 3 en 4 van de beroepsgerichte leerwegen gaat het om ruim **110.000 leerlingen**.

Ruim **75.000 leerlingen** volgen de theoretische leerweg (tl).

Meer dan 95% van de gediplomeerde leerlingen uit de beroepsgerichte leerwegen stroomt uit naar het mbo. Het niveau (2, 3 of 4) hangt af van de leerweg.

Van de tl-leerlingen gaat **80%** naar het mbo (in de regel niveau 4). **17%** stroomt door naar de havo.

Dienstverlening en Producten

Het **profiel Dienstverlening en Producten** is een intersectoraal onderwijsprogramma voor de beroepsgerichte leerwegen, waarin de oriëntatie op uiteenlopende werkgebieden met een geïntegreerde loopbaanbegeleiding centraal staat. De kern bestaat uit algemene beroepscompetenties (kennis, vaardigheden en houding) die in allerlei soorten werk voorkomen. Verschillende werkgebieden vormen de context waarin leerlingen kennis en ervaring opdoen met het inzetten van diensten en het maken van producten met behulp van nieuwe technologieën.

Het gaat onder meer om:

- het organiseren van activiteiten
- het ontwerpen van producten
- 3D-tekenen en -printen
- het maken en verbeteren van producten met behulp van gereedschappen
- het creëren van multimediale producties als een film of website
- het promoten, verkopen en presenteren van producten en diensten

Ook bij het **praktijkgerichte programma D&P**, voor de gemengde en theoretische leerweg, worden praktische activiteiten aangeboden die leerlingen in beroepssituaties kunnen uitvoeren. Ook hier gaat het om het verlenen van diensten, het maken van producten en het verbeteren van processen. Leerlingen leren dat sociale

innovatie, samenwerken met anderen en digitale technologie als middel nodig zijn om oplossingen te bedenken en samen een duurzame wereld vorm te geven.

Het brede karakter van het D&P-programma geeft LOB extra waarde als geïntegreerd onderdeel van het programma. Dankzij de veelheid aan contexten kunnen leerlingen zich goed oriënteren, zicht krijgen op hun talenten en in de loop van hun opleiding steeds gericht keuzes maken die bij hen passen. In het vierde leerjaar maken ze een keuze voor een vervolgstudie op het mbo of de havo.

Scan de QR-code voor meer informatie over D&P.

D&P-leerlingen in het mbo.

Met ruim 29.000 leerlingen in leerjaar 3 en 4 is D&P het grootste profiel. Vmbo'ers met een diploma D&P op zak stromen breed uit naar de verschillende sectoren in het mbo.

Van de leerlingen met het vmbo-profiel D&P kiest de meerderheid voor een vervolgopleiding in Zorg, welzijn en sport en vormt daarmee een derde van de totale instroom binnen deze sector. Van de mbo-opleidingen in de ICT en creatieve industrie, Handel en Zakelijke dienstverlening en veiligheid zijn er meer D&P-gediplomeerden dan leerlingen met een diploma van een verwant profiel.

Samen met een D&P-school het beroepsonderwijs in jouw regio versterken?

Wil je meer weten of met het D&P-onderwijs bij jou in de regio de samenwerking voor versterking van het beroepsonderwijs aangaan? Neem contact op met onderstaande school.

Naam school	
Adres	
Plaats	
Telefoon-nummer	
Contact-persoon	
E-mail	
Website	
Data open dagen	
Zo ziet ons D&P-programma eruit	